

A 1660/medborgar

Käsittelijä:
Hyvinvointi Pohjolassa -
valiokunta

Dnro 15-00220-12

Hyvinvointi Pohjolassa -valiokunta mietintö, joka koskee

jäsen ehdotusta yhteisistä toimenpiteistä vainoamista vastaan Pohjoismaissa

Ehdotus

Hyvinvointi Pohjolassa -valiokunta ehdottaa, että

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden ministerineuvostolle,

että se tuo esiin häirintää koskevia yleisiä ongelmanasetteluja järjestämällä aiheesta pohjoismaisen konferenssin, jossa voidaan vaihtaa kokemuksia erilaisesta häirinnästä, mukaan lukien työpaikalla tapahtuva seksuaalinen häirintä, verkkoviha ja vainoaminen.

Taustaa

Hyvinvointi Pohjolassa -valiokunta on päättänyt käsitellä yhdessä kahta sosiaalidemokraattisen ryhmän jäsen ehdotusta, joiden aihepiiri on pitkälti sama: jäsen ehdotus yhteisistä toimenpiteistä vainoamista vastaan Pohjoismaissa (A 1660/medborgar) ja jäsen ehdotus yhteispohjoismaisista toimista työpaikalla tapahtuvan seksuaalisen häirinnän torjumiseksi (A 1679/välfärd).

Sosiaalidemokraattisen ryhmän jäsen ehdotus vainoamisesta

Sosiaalidemokraattinen ryhmä ehdottaa, että

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden hallituksille,

että kaikkiin Pohjoismaihin saadaan vainoamista koskeva säännöstö, joka kattaa sekä fyysisen että verkossa tapahtuvan vainoamisen.

että Pohjoismaat tekevät sekä fyysisistä että verkossa tapahtuvaa vainoamista koskevaa tutkimusta.

Sosiaalidemokraattinen ryhmä ehdottaa lisäksi, että

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden ministerineuvostolle,

että se järjestää konferenssin vainoamiseen (stalking) liittyvistä ongelmista.

että se toteuttaa pohjoismaisen kampanjan tavoitteena tiedottaa sekä verkossa että todellisessa elämässä tapahtuvan vainoamisen käsittelemisestä.

Pohjoismaiden neuvosto

Sosiaalidemokraattisen ryhmän jäsenehdotuksen taustaa

Vainoaminen on ongelma koko Pohjolassa. Vainoaminen – stalkkaus – tarkoittaa henkilön luvaton ja toistuvaa seuraamista ja häirintää. Usein vainoamisen kohteeksi joutunut tietää, kuka tekijä on. Tämä voi olla entinen kumppani, naapuri, työtoveri tai pintapuolinen tuttavuus. Esimerkkejä ammattiryhmistä, joiden edustajat toisinaan joutuvat vainoamisen kohteiksi ovat artistit, poliitikot, ja oikeuslaitoksen edustajat. Vainoamisen taustalla voi olla hillitön ihastus tunnettuun henkilöön tai ammattihenkilön tekemä tekijään vaikuttava päätös. Kyse voi olla myös uhrille täysin tuntemattomasta henkilöstä, jonka kanssa uhrilla on ollut katseenvaihtoa tai jota uhri on ammatissaan palvellut. Tämän tyyppinen vainoaminen on epätavallisempaa.

A 1660/medborgar

Käsittelijä:
Hyvinvointi Pohjolassa -
valiokunta

Dnro 15-00220-12

Ruotsin rikosentorjuntaneuvosto (Brå) on laatinut tutkimuksen Ruotsissa tapahtuvasta vainoamisesta, sen laajuudesta ja sen vastaisista toimenpiteistä: Stalking i Sverige – omfattning och åtgärder, rapport 2006:3. Brå haastatteli yli 4 000 sattumanvaraisesti valittua 18–79 -vuotiasta saadakseen kuvan ongelman laajuudesta, keihin vainoaminen kohdistuu ja miten se ilmenee.

Brån tutkimuksen haastatelluista yhdeksän prosenttia ilmoitti, että he olivat jossain elämänvaiheessa joutuneet saman henkilön toistuvan häirinnän kohteeksi. Näistä kolme neljäsosaa olivat naisia. Jos kysymykseen lisättiin "oliko häirintä melko tai hyvin pelottavaa", osuus laski 5,9 prosenttiin. Kaikkiaan 2,9 prosenttia oli häiritty vuoden sisällä.

Jos uhrin suhde tekijään jaetaan kolmeen ryhmään: lähisuhde, muu suhde tai tuntematon, häirinnän ilmenemismuodoissa havaitaan jonkin verran eroja. Tavallisimpia häirinnän muotoja ryhmissä ovat sähköposti, kirjeet ja puhelinsoitot.

Ne, joilla oli läheinen suhde tekijään, olivat alttiimmassa asemassa. Nämä henkilöt joutuivat enemmän fyysisen vainoamisen, uhkailun ja väkivallan kohteiksi. Tekijä saattoi esimerkiksi ilmestyä uhrin kotiin, työpaikalle tai muihin paikkoihin, joissa uhrilla oli tapana käydä. Vainoaja saattoi myös jättää jälkeensä esineitä, joilla hän halusi ilmoittaa läsnäolostaan.

"Muissa suhteissa" esiintyvä vainoaminen ilmeni usein fyysisen läsnäolon kautta. Kyseessä saattoi olla esimerkiksi naapuri, työtoveri tai pintapuolinen tuttavuus, joka teki ilkeää autolle ja puutarhalle, yritti sabotoida työpaikalla tai huuteli henkilön perään kadulla. Pelkkä puhelinhäirintä oli epätavallista, mutta useat kertoivat puhelinsoittoista, joissa linjan toisessa päässä oli hiljaista tai että joku soitti ja huohotti puhelimeen.

Täysin vieraan henkilön vainoaminen koettiin vähiten epämukavaksi. Pelottavinta kohteeksi joutuneiden kannalta oli vainoaminen lähisuhteessa. Tuntemattoman tekijän vainoaminen oli epätavallista, Brån tutkimuksesta kävi ilmi, että 2,7 prosenttia oli joskus kokenut sitä. Siinä ryhmässä oli tavallisempaa, että uhri sai kummallisia puheluita, mutta myös selvää henkilön vainoamista esiintyi, vaikka se olikin epätavallista.

Verkkoviha - uhka, viha ja loukkaavat kommentit

Toinen ilmiö, joka on saanut paljon huomiota viime aikoina, on verkkoviha. Internet, sosiaalinen media ja mahdollisuutemme olla jatkuvasti verkossa on yleisempää kuin ennen. Kehitys kulkee samaan suuntaan koko Pohjolassa. Verkko antaa meille suuria mahdollisuuksia yhteydenpitoon lähellämme tai muissa maissa olevien ihmisten kanssa. Se on rikastuttavaa, kehittävä ja hauskaa, mutta kääntöpuolena on laajalle levinnyt verkkoviha. Sitä tapahtuu sähköpostin tai sosiaalisen median kautta. Sitä ilmenee aina loukkaavista kommentteista varsinaiseen uhkailuun.

Brå on laatinut raportin (2015:6) poliisille ilmoitetuista internetin kautta tapahtuneista yksityishenkilöihin kohdistuvista uhkauksista ja loukkauksista Polisanmälda hot och kränkningar mot enskilda personer via internet. Raportista käy ilmi, millaisia ilmoituksia tehdään. Esimerkiksi tavallisin tyttöjä koskeva ilmoitustyyppi koskee heistä otettujen kuvien julkaisemiseen verkossa. Kuvissa on usein seksuaalinen sävy ja niiden yhteyteen liitetään kommentteja kohteen väitetystä seksuaalisesta

käyttäytymisestä. Ilmoitukset koskivat myös sitä, että kuvia oli levitetty ja toisinaan käsitelty seksuaalisen sävyn aikaansaamiseksi, mikä on erittäin loukkaavaa ja epämiellyttävää. Poikien ilmoitukset koskivat ensisijaisesti väkivaltaisia tapouhkauksia tai aseellisen väkivallan uhkailuja. Voi olla hyvin pelottavaa joutua sellaisen uhkailun kohteeksi.

Pohjoismaiden neuvosto

Naisten tekemissä ilmoituksissa oli ensisijaisesti kyse siitä, että entinen kumppani ei jättänyt rauhaan, vaikka suhde oli päättynyt. Kaikkia muunnelmia löytyy, aina yksittäisistä epämiellyttävistä sähköposteista pitkään häirintäketjuun, joka voidaan määritellä vainoamiseksi. Kun tilanne on mennyt niin pitkälle, vainoamista esiintyy myös verkon ulkopuolella. Useissa tapauksissa oli annettu lähestymiskielto tai nainen haki sitä jättäessään ilmoituksen. (Brå 2015:6)

A 1660/medborgar

Käsittelijä:
Hyvinvointi Pohjolassa -
valiokunta

Dnro 15-00220-12

Verkkovihaan on vaikea päästä käsiksi, koska internetissä on helppo olla anonyymi. Toisinaan häirintä tapahtuu ulkomailta käsin, jolloin on melkein mahdollista saada rikoksentekijää kiinni. Jos esimerkiksi nainen joutuu entisen kumppaninsa häirinnän kohteeksi ja hän voi antaa poliisille paljon tietoa, asiaan on helpompi puuttua. Ruotsin televisiossa esitetyn Agenda-ohjelman mukaan (20.1.2013) verkkovihaongelma on laajalle levinnyt ja monet tapaukset ovat pimennossa.

Ruotsissa, Suomessa ja Tanskassa on vainoamisen vastainen lainsäädäntö, mutta Norjassa sellaista ei ole. Kaikissa Pohjoismaissa tulisi olla vainoamista koskeva säännöstö, joka kattaa sekä fyysisen vainoamisen että verkossa tapahtuvan vainoamisen. Suomessa on tullut voimaan uusi laki, jonka nimi on viestintärauhan rikkominen. Sen mukaan on rikollista lähettää viestejä tai soitella toiselle toistuvasti siten, että teko on omiaan aiheuttamaan tälle huomattavaa häiriötä tai haittaa.

Vainoaminen ilmiönä

Valiokunta sai 19. huhtikuuta pidetyssä kokouksessaan kuulla ylilääkäri, LT, Kjersti Narudin "Stalking experiences and associated factors" -tutkimushankkeen tuloksista. Kyse on Norjan ensimmäisestä aiheesta koskevasta maanlaajuisesta tutkimuksesta ja siihen osallistuu 5 000 henkilöä ikäjakauman ollessa 20 - 59 vuotta. Hankkeen yhteydessä toteutettiin erityistutkimus, jossa selvitettiin Norjan suurkäräjien jäsenten kokemaa vainoamista.

Tulokset osoittivat muun muassa sen, että naisista 12 - 16 prosenttia on kokenut vainoamista, kun vastaava luku miehillä on 4 - 7 prosenttia. Vainoamista esiintyy tavallisesti lähisuhteissa, mutta myös varsinkin julkisuuden henkilöt voivat altistua sille. Useimmiten uhreilla, niin naisilla kuin miehilläkin, oli samankaltaisia ongelmia, joihin liittyi vaikea lapsuus, ahdistus tai masennus.

Kyselylomakkeen kysymykset oli valittu aiempien tutkimusten sekä kansainvälisen vainoamista koskevan tutkimuksen pohjalta.

Suurkäräjien jäsenten keskuudessa tehty tutkimus osoitti, että 95 prosenttia oli kokenut vainoamista, tavallisesti uhkailuna verkon kautta tai puhelimitse. Selviämistrategiana oli useimmiten yhteydenotto poliisiin tai asianajajaan. Tässä oli suuri ero Norjassa tehtyyn tutkimukseen nähden, joka osoitti, etteivät useimmat uhrit otaneet yhteyttä mihinkään viranomaisiin.

Vainoaminen ja nettiahdistelu ovat jatkuvasti kasvava yhteiskuntaongelma. Uhrit voivat kokea mielenterveyshäiriöitä, eristäytyä ja heidän elämänlaatunsa voi heikentä.

Vainoamiseen ja verkkovihaan liittyvä lainsäädäntö - kirjallinen kysymys E 9/2016 internetissä tapahtuvasta häirinnästä

Kysymyksen esittäjät viittaavat siihen, että vain Ruotsin, Suomen ja Tanskan laissa on säädetty vainoamisesta. Norjan rikoslakiin on kuitenkin lähiaikoina tullut uusi säännös, joka koskee vakavaa henkilöön kohdistuvaa vainoamista (stalking).

Vastauksessa kirjalliseen kysymykseen E 9/2016 internetissä tapahtuvasta häirinnästä selvitetään Pohjoismaissa olevaa verkkovihaa koskevaa lainsäädäntöä. Vastauksesta käy yksityiskohtaisesti ilmi, mitkä lait ja säännöt ovat voimassa eri Pohjoismaissa. Voidaan todeta, että kaikissa Pohjoismaissa on vihapuheeseen/laittomiin uhkauksiin ja kunnianloukkauksiin liittyvä lainsäädäntö. Kaikilla Poh-

joismailla Islantia ja Grönlantia lukuun ottamatta on erityisiä verkkovihaan liittyviä lakeja. Islanti ja Grönlanti viittaavat siihen, että nykyisen lainsäädännön siveysrikkoksia koskeva osa voi myös kattaa verkkovihan. Ruotsissa nykyisiä säädöksiä ollaan parhaillaan uudistamassa, jotta yksityisyyttä loukkaavia kuvia ja tietoja levittävät voitaisiin paremmin asettaa syytteeseen yksityiselämään tunkeutumisesta.

Pohjoismaiden neuvosto

A 1660/medborgar

Norjassa verkkovihaa, loukkauksia, häirintää ja uhkailua vastaan säädetään rikoslain seuraavissa pykälissä: § 185 syrjivän tai vihaviestin esittäminen julkisesti; § 263 uhkailu rangaistavasti käyttäytymällä, § 266 yksityiselämän rauhan loukkaaminen käyttäytymällä pelottavasti tai häiritsevästi tai muutoin häikäilemättömästi, § 267 yksityiselämän rauhan loukkaaminen.

Käsittelijä:
Hyvinvointi Pohjolassa -
valiokunta

Dnro 15-00220-12

Kaiken kaikkiaan ongelmana ei vaikuta olevan lakien ja sääntöjen puute, vaan niiden noudattamisen valvonta verkossa.

Pohjoismaiden hallitusten vastauksessa viitataan lisäksi siihen, että oikeusministerit ovat keskustelleet verkkorikollisuudesta, muun muassa internetissä tapahtuvista loukkauksista, uhkauksista ja verkkovihasta. Keskustelussa painotettiin verkkorikollisuuden ennaltaehkäisemisen tärkeyttä.

Pohjoismaiden ministerineuvoston toimet verkkovihaa vastaan
Pohjoismainen lapsi- ja nuorisoyhteistyön komitea (NORDBUK) sekä pohjoismainen tasa-arvoasiain virkamieskomitea (ÅK-JÅM) ja kulttuurin virkamieskomitea (ÅK-K) järjestivät yhteistyössä Nuorten Pohjoismaiden neuvoston (UNR) kanssa syksyllä 2015 seminaarin "Nuorten altistuminen verkossa ja verkkoviha Pohjoismaissa" Islannin Elin Hirst (Sj) edusti seminaarissa Pohjoismaiden neuvoston kansalais- ja kuttajavaliokuntaa.

Lisäksi Pohjoismaiden ministerineuvosto käsitteli aihetta New Yorkissa YK:n naisten asemaa käsittelevän toimikunnan istunnon yhteydessä järjestetyssä pohjoismaisessa tilaisuudessa.¹ Siellä järjestettiin muun muassa pohjoismainen asiantuntijapaneeli, joka keskusteli seksistisestä verkkovihasta.² Siellä korostettiin, että kansainvälisen tutkimuksen mukaan verkkoloukkauksissa on nähtävissä selkeä ja merkittävä sukupuoliluottuvuus. Naiset joutuvat seksuaalisoituneen vihan ja raiskauskailujen kohteiksi – vain siitä syystä, että he ylipäänsä osallistuvat yleiseen keskusteluun. Miehet joutuvat harvoin samantyyppisten seksististen loukkausten uhreiksi verkossa.

Sosiaalidemokraattisen ryhmän jäsen ehdotus yhteispohjoismaisista toimista työpaikalla tapahtuvan seksuaalisen häirinnän torjumiseksi

Sosiaalidemokraattinen ryhmä ehdottaa, että

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden ministerineuvostolle

että se käynnistää pohjoismaisen hankkeen, jonka puitteissa aiheesta jaetaan tietoa sosiaalialan ja poliittisten järjestöjen, työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen, tasa-arvoelinten sekä muiden keskeisten sidosryhmien kesken.

että se laatii yhteispohjoismaisen arvion siitä, missä määrin työpaikoilla Pohjoismaissa esiintyy seksuaalista häirintää, joka kohdistuu etenkin nuorempiin työntekijöihin. Lisäksi arvioissa tarkasteltaisiin työpaikan sukupuolijakauman vaikutusta häirintään sekä asiakkaisiin kohdistuvaa seksuaalista häirintää.

Sosiaalidemokraattinen ryhmä ehdottaa, että

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden hallituksille,

¹ <http://www.norden.org/sv/aktuellt/nyheter/nordisk-expertpanel-bekaempar-sexistiskt-naethat>

² Katso pohjoismaisten poliitikkojen New Yorkin kokousta edeltäviä haastatteluja verkkovihasta: <http://www.norden.org/sv/tema/det-nordiska-samarbetet-om-jaemstaelldhet/videoer>

että ne kannustavat maita selvittämään, missä määrin työpaikoilla esiintyy seksuaalista häirintää ja millaisia vaikutuksia sillä on työntekijöiden turvallisuuden tunteeseen, työmarkkinoiden sukupuolittumiseen sekä naisten ja miesten välisiin palkkaeroihin.

Pohjoismaiden neuvosto

Sosiaalidemokraattisen ryhmän seksuaalista häirintää koskevan jäsenehdotuksen taustaa

A 1660/medborgar

Sosiaalidemokraattisen ryhmän jäsenehdotuksessa viitataan Euroopan unionin perusoikeusviraston (FRA) vuonna 2014 julkaisemaan raporttiin naisiin kohdistuvasta väkivallasta. Se osoittaa, että Pohjoismaissa on useita naisia, joihin kohdistuu seksuaalista häirintää.

Käsittelijä:
Hyvinvointi Pohjolassa -
valiokunta

Dnro 15-00220-12

Raporttia varten on haastateltu 42 000 naista 28 EU:n jäsenvaltiossa. Sen mukaan noin 70 prosenttia naisista pohjoismaisissa EU-valtioissa (Ruotsi, Suomi, Tanska) kokee jossain vaiheessa seksuaalista häirintää, kun vastaava keskiarvo koko Euroopassa on 55 prosenttia.

Tanskan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuslaissa seksuaalinen häirintä on määritelty seuraavasti: "Seksuaalista häirintää on kaikenlainen epätoivottava verbaalinen, ei-verbaalinen tai fyysinen käytös, jossa on seksuaalinen vivahde ja jonka tarkoituksena tai jonka vaikutuksesta loukataan henkilön arvoa luomalla uhkaava, vihamielinen, alentava, nöyryyttävä tai epämiellyttävä ilmapiiri."

Islannin yleis- ja erityistyöntekijäin liitto (SGS) on viime vuosina yhdessä muiden pohjoismaisten ammattiliittojen kanssa tutkinut tilannetta hotelli- ja palvelualalla. Tutkimus osoitti, että 41 prosenttia tutkimukseen osallistuneista palvelualalla työskentelevistä islantilaisista oli kuluneiden 10 vuoden aikana kokenut seksuaalista häirintää. Tutkimuksen mukaan puolet naisista ja neljäsosa miehistä oli joutunut seksuaalisen häirinnän kohteeksi. Lähes 70 prosenttia heistä oli kaikkein vakavimman häirintätapauksen aikaan alle 24-vuotiaita.

Myös tanskalainen 3F-ammattiliitto teki vuonna 2014 vastaavan tutkimuksen, josta kävi ilmi, että iso osa sen jäsenistä oli kokenut työpaikallaan seksuaalista häirintää. Viidesosa naisista oli kokenut häirintää kollegoidensa tai esimiestensä taholta. Tutkimuksesta kävi myös ilmi, että vain yhdeksän prosenttia oli ilmoittanut häirinnästä ja että 48 prosenttia ei tiennyt, että heidän työpaikallaan oli säännöt työpaikkakiusaamisesta.

Norjan tilastokeskuksen vuoden 2006 tietojen mukaan neljä prosenttia norjalaisista oli joutunut seksuaalisen häirinnän kohteeksi kerran kuussa tai useammin. Noin 12 prosenttia nuorista naisista ja kaksi prosenttia nuorista miehistä oli kokenut työpaikallaan seksuaalista häirintää joko kerran kuussa tai useammin. Tutkimukset osoittavat, että naiset ja nuoret joutuvat yleisimmin seksuaalisen häirinnän kohteiksi. Lisäksi tiedetään, että seksuaalisen häirinnän uhreilla on enemmän mielenterveyden häiriöitä ja että kolmasosa kokee olonsa työpaikalla vähintään kerran kuussa epä mukavaksi. Vastaava luku on vain 14 prosenttia niiden osalta, jotka eivät ole kokeneet seksuaalista häirintää. Työpaikalla tapahtuva seksuaalinen häirintä vaihtelee aloittain. Norjan tilastokeskuksen tilastojen mukaan 32 prosenttia tarjoilijoista ja baarimikoista on kokenut seksuaalista häirintää, kun vastaava luku hoitohenkilökunnan osalta on 17 prosenttia.

Tanskassa neljäsosa kyselyyn vastanneista palvelualan työntekijöistä oli kokenut seksuaalista häirintää vuonna 2015. Naisten osuus heistä oli suurempi, 27 prosenttia, ja miesten 19 prosenttia. Tanskalaisista tarjoilijoista 37 prosenttia oli kokenut seksuaalista häirintää.

Yhteensä viisi tanskalaista ammattiliittoa (3F, Teknisk Landsforbund, HK, FOA ja Serviceforbundet) aikoo nyt yhteisvoimin puuttua ilmiöön tanskalaisilla työpaikoilla. Tutkijat ovat ymmärtäneet, että hyvin sukupuolittuneilla työpaikoilla tarvitaan koulutusta sukupuolten välisistä suhteista.

Sosiaalidemokraattisen ryhmän seksuaalista häirintää koskevan jäsenehdotuksen perustelu

Lisäksi on tärkeää puuttua miehiseen kulttuuriin, karkeaan käytökseen ja naisten seksuaaliseen häirintään miesvaltaisilla työpaikoilla. Puuttuminen on välttämätöntä, jos pyrkimyksenä on houkutella lisää naisia miesvaltaisille aloille. Se on tärkeä askel kohti tasa-arvoisempia työmarkkinoita.

Pohjoismaiden neuvosto

A 1660/medborgar

On myös tärkeää arvioida seksuaalisen häirinnän vaikutusta myös siitä näkökulmasta, miten se vaikuttaa nuoren ensimmäisiin kokemuksiin työelämästä ja asemaan työmarkkinoilla sekä naisten menestykseen ja urakehitykseen ja haluun osallistua työmarkkinoihin tasaveroisina toimijoina miesten kanssa. Työpaikka, jolla ei ole seksuaalista häirintää, tuo myös turvallisuutta. Se käy selvästi ilmi kun ajattelemme, että valtaosa seksuaalista häirintää kokeneista on nuoria ihmisiä.

Käsittelijä:
Hyvinvointi Pohjolassa -
valiokunta

Dnro 15-00220-12

Valiokunnan näkemykset

Hyvinvointi Pohjolassa -valiokunta suhtautuu vakavasti vainoamiseen ja erilaiseen häirintään, mukaan lukien verkkoviha ja seksuaalinen häirintä. Valiokunta haluaa yhdistää jäsenehdotukset vainoamisesta, verkkovihasta ja seksuaalisesta häirinnästä, koska ilmiöissä on kyse uhkailevan käyttäytymisen ja häirinnän eri muodoista.

Vainoamista koskevassa ehdotuksessa esitetään, että kaikilla Pohjoismailla pitäisi olla vainoamista koskeva lainsäädäntö, johon sisältyy sekä fyysinen että verkossa tapahtuva vainoaminen. Valiokunta viittaa kirjalliseen kysymykseen E 9/2016 annettuun vastaukseen, jonka mukaan verkkovihaa koskeva lainsäädäntö on kattava kaikissa Pohjoismaissa, ja mailla, joilla ei ole erityistä vainoamista koskevaa lainsäädäntöä (Grönlanti ja Islanti), nämä rikokset sisältyvät kunnianloukkausta, yksityiselämän loukkausta ja laittomia uhkauksia koskeviin säännöksiin. Valiokunta ei näin ollen puolla lainsäädäntöä koskevaa ensimmäistä että-lausetta.

Mitä tulee vainoamista koskevaan tutkimukseen, valiokunta pitää ongelman kartoittamista tärkeänä, jotta voidaan ryhtyä asianmukaisiin toimiin. Tällä hetkellä aihepiiristä on olemassa tutkimuksia kussakin maassa, muun muassa Norjassa on tuoreita tutkimustuloksia (joita on esitelty valiokunnalle), ja toisaalta myös Tanskasta löytyy suhteellisen ajankohtaisia tutkimuksia vuodelta 2012 ja Ruotsista vuodelta 2006.

Ehdotus/että-lause pohjoismaisesta vainoamista koskevasta kampanjasta herättää kysymyksen siitä, olisiko se paras toteuttaa pohjoismaisella vai kansallisella tasolla. Pohjoismainen kampanja on kallis ja kansallisilla kampanjoilla voitaisiin ehkä saavuttaa suurempi yleisö?

On kuitenkin ajankohtaista ottaa esiin vainoamiseen liittyvät ongelmat, minkä vuoksi valiokunta kannattaa ehdotusta pohjoismaisen konferenssin järjestämisestä Pohjoismaiden ministerineuvoston alaisuudessa. Koska Pohjoismaiden ministerineuvosto on kuitenkin jo järjestänyt muutaman seminaarin ja konferenssin verkkovihasta, valiokunta ehdottaa, että tulevassa konferenssissa olisi kokonaisvaltainen ote vainoamiseen ja että mukaan otettaisiin verkossa tapahtuvan häirinnän ja loukkausten lisäksi myös todellisessa elämässä tapahtuva häirintä ja vainoaminen.

Lisäksi on huolestuttavaa, että niin suuri osa Ruotsissa, Suomessa ja Tanskassa asuvista naisista kokee seksuaalista häirintää. Herää kysymys, voiko tämä osittain johtua siitä, että koska Pohjoismaissa asuvat naiset ovat muiden EU-valtioiden naisia tasa-arvoisempia, heillä on siten selkeämpi käsitys omista oikeuksistaan ja he ottavat selkeästi kantaa ei-hyväksyttävään käyttäytymiseen. Vaikka olisikin kyse tästä, luvut ovat siinä määrin huolestuttavia, että niitä on seurattava ja mahdollisia yhteispohjoismaisia toimia harkittava.

Työmarkkinaosapuolilla on päävastuu työpaikalla tapahtuvan seksuaalisen häirinnän käsittelemisestä. Jos henkilö joutuu työssään häirinnän tai seksuaalisen häirinnän kohteeksi, työnantajalla on velvollisuus selvittää, mitä on tapahtunut ja toteuttaa häirinnän jatkumista ehkäiseviä toimenpiteitä. Toimenpiteisiin on velvollisuus ryhtyä huolimatta siitä, onko tekijä johtaja tai alainen.

Koska työpaikoilla tapahtuvaa seksuaalista häirintää pidetään Pohjoismaissa suurena ongelmana, Pohjoismaiden viranomaisilla ja eri osapuolilla tulisi olla mahdollisuuksia vaihtaa kokemuksia aiheesta. Siten voitaisiin saada paremmat valmiudet käsitellä työpaikoilla tapahtuvaa häirintää.

Pohjoismaiden neuvosto

Pohjoismainen konferenssi aiheesta tulee rakentaa monialaisesti ja siihen tulee osallistaa kaikki ajankohtaiset Pohjoismaiden ministerineuvoston sektorit. Häirintä ei nimittäin ole pelkästään tasa-arvokysymys, vaan se liittyy hyvin paljolti myös työympäristöön sekä lainsäädäntöön. Työmarkkinaosapuolilla on tässä asiassa merkittävä rooli ja heidät pitää osallistaa.

A 1660/medborgar

Käsittelijä:
Hyvinvointi Pohjolassa -
valiokunta

Yhteenvetona tästä valiokunta ehdottaa, että erilaista häirintää koskevat ongelmat nostetaan pohjoismaiselle tasolle ja että niitä tarkastellaan järjestämällä pohjoismainen konferenssi, jossa käsitellään häirinnän ja loukkausten eri muotoja.

Dnro 15-00220-12

Tukholmassa 28. kesäkuuta 2016

André N. Skjelstad (V)

Mikael Staffas (Lib)

Ari Jalonen (ps.)

Paula Bieler (SD)

Bengt Morten Wenstøb (H)

Rikard Larsson (S)

Bente Stein Mathisen (H), Norja)

Sivert Haugen Bjørnstad (FrP)

Karen J. Klint (S)

Vigdís Hauksdóttir (F)

Krista Mikkonen (vihr.)

Lennart Axelsson (S)